

Albert-Lőrincz Márton (*Haza jöhetnél*) című verse a hazahívás teljes arzenálját beveti. Tudja, hívása süket fülekre talál, ezért kétségbeesésében az éghez fordul: „ó, Mária, Mária, Szűz anyánk, gyermekek kellene, unokák”. Csábít, érvel, rábeszél, de felelősséggel teszi, nem csal. Ott is, itt is (szín)játék a népuralom, a demokrácia, de együtt játszva könnyebb, mint unokátlan magányos farkasokként külön-külön („s játszhatnánk együtt népuralmat, játszhatnánk demokráciát”). Ellenállhatatlanul idekíváncozik egy bölcs indián szájából származó mondat: „A földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön”. Talán a költőnek is eszébe jutott, hiszen ebben a megvilágításban az önző, háritó, jövővel tüzelő élet „kéményből fölszálló füst, dermedt lehelet.” A költő „Így írok én”-je saját soraival fejezhető ki a legjobban: „Nyelvem kötésében a szó/ nyílhegy, dárda, parittyakő, / és anyakéz is, simogató, / megdorgál, megfog és befog, / nem iga, engem támogat. / Édes börtönöm, nem bilincs, / kulcsa van, de zárva nincs” (*Hódolat a nyelvhez*).

Albert-Lőrincz Márton nem könnyű költő, költészetének „kulcsa van, de zárva nincs”, helyenként Walt Whitman-ra emlékeztető költői beszéde komoly, szenvedélyes, sodró, széles és sajátosan egyéni mederben folyik. Érdekes, őszinte, itt-ott meghökkentő, elgondolkodtató színfoltja a magyar költészetnek. Ajánlom mindenkinek, versre szomjas pillanataiban szálljon föl erre a versszerelvényre, utazzon együtt a költővel, figyeljen oda, mert akkor mindaz, amit mond, láthatóvá válik, túl a „magasvonalat” zakatolásán.

Hadnagy József

Albert-Lőrincz Márton

(Válogatás a kötetből²)

(Az ember beleköltözik)

„Állunk itt én és e titok.”
Walt Whitman

Így írok én. Önszorgalmi tény.
Behavaz.
Tények élnek a hó alatt.

² A verseket Bölöni Domokos válogatta

Egyszer csak ruhát ölt fű, fa, és eljön a tavasz.
Az ember beleköltözik,
s bár nem kicsi,
a földről mindig lelépni készül,
ha némi kényszer űzi s némi érdek.
A kör nem zárul be, mint a lakat,
kulcsa van minden zárnak, amit bezárnak.
De „tépelődni hasztalan, tudós és tudatlan érzi, hogy így van”.
Önszorgalmi tény, csakhogy nélküled nincs gondolat,
s a szó is értelmetlen marad.
Fehér szakállamon megtörik a fény:
a boldogság csodálata még várat magára.

(Futókor)

Elfér a Föld a tenyeremben,
Magam alig férek meg benne.
A takarót, mely testem védi,
A futókor rólam letépi.
Nekem nem kell, ami a másé,
Anyanyelvem a legszebb káté.
Én mindig arról elmélkedem,
Romlott világnak minek kellek?
S a szó, mit jobbik énem bír ma,
Befogad-e? Vagy csak a sírhant?

(Bádogvilágban)

ars poetica

Bádogvilágban bádogemberek
ülik körül a szülőföldemet.
Közöttük egyre több az idegen.
Mondják, a Székelyföld, ahol
világra hozott jó anyám,
nem is létezik, nincs ilyen sehol.
Én hiszékeny anyagból vétettem.
Verset írtam, amikor reméltem,
előre viszi a világot a vers.
Petőfin, Vörösmartyn, József

Attilán nevelkedtem, és nem hittem
 Hervaynak, akit szerettem, „hogymim sincs, ami eleve adott”,
 így aztán tapasztalnom kellett
 hogy gondolataim, amint nekik is,
 védtelenül pattannak vissza a
 kor kiégett bádofaláról: „nincs
 küldetésem, nem verem a dobot”.

(Önszorgalmi jegyzőkönyv)

Alulírott, nevét elhallgatni kívánó kisvárosi, (nagyvárosi, nagyfalusi), bársonyszékmentes kultúrunkás (a thonet szék, amelyet használ, kopott utánszat, recseg a szegecs benne), kijelentem: szabadság készül felkiáltani (bekiáltani, átkiáltani,) a legközelebbi felolvasó estén.

Amit felolvasnak ma, Albert úr írta.

Ugyanakkor a szólás szabadsága felkiáltani (bekiáltani, átkiáltani).

Fel lehetne szusszanni, de jön a beidézés, a csírájában megölés.

A demokrácia szabadsága a visszaélés, a megfélemlítés, a visszaeső bűnmegebánás.

Jobb lenne lóháton nyeregben, kint a havason, kilátó közelben a fenyves ölén, szeretetben. Rád lesne a félénk őzgida, a futkosó róka, meg a sunyi ordas, a bocsait féltő visszavadított medve (pillanatra behúzódva egy bokor tövébe),

és a röppenni kész cinke, vörösbegy, szarka, mátyásmadár, galambászhéja, és a rézkígyó, a gyík, a mókus, a béka, és a vipera és a vöröshangya, nyilván a kertlécen túl az avarban.

Jobb lenne kapaszkodni fölfelé, nyaktörő ösvények hűsében a magasságos Istenszéke felé, Albert úr mellett, gyönyörködve, beszélgetve, iszákban elemózsiával, egy szavakkal tele néma könyvvel, vezetnének csobogó patakok, vadak puha nyomait követve a kék ég tükörében.

Jöttem, nem futottam, mint a maratoni közkatona, láttam, latrok között ott volt AZ ISMERETLEN (szolga lehetett vagy tanító?), A PÉLDA, de senki sem törődött vele, és éreztem, a szabadságtól félnek a rettenthetetlenek, amiből arra következtettem, hogy ők is tudják, hogy közöttünk ott van AZ ISMERETLEN, de nem volt tudómben elég levegő kimondani, hogy győzni születtem.

(A költészet napjára)

Marosszentgyörgy, 2015

Lomb fakad a Somos-tető alatt,
a fákon, árnyak lengedeznek,
füzetben ákombákom,
hangjegyek kottákon,
pacsirta trilláz magason,
ahol még bírja legyecskék szárny-kitinje.
Tengernyi lim-lom fölött elhalad a Nap,
s haladtában sütkérezve, bronzbőrűvé égve,
s így maradvá tudatosan s tehetetlen,
esőben s szélben,
hogy a fehérektől, a napra nem kitettektől
kellően legyen megkülönböztetve,
ki-ki maszkot cserélget, hogy vers legyen
(ha beleütközik a lét a késbe)
az asztalon.
Lomb fakad a Somos-tető alatt,
a fákon, árnyak lengedeznek,
s ahol még bírja legyecskék szárny-kitinje,
pacsirta trilláz magason,
hangjegyek kottákon,
füzetben ákombákom.

(Hódolat a nyelvhez)

*egy költőbőz, aki a magyar nyelvre
bobócsipkát tesz és bobócorrot ragaszt*

Én nem tudok úgy szólni,
ahogy nem tanultam.
Nem tudok rácifrázni,
unok rongyot rázni.
Nem tudom megcsonkolni.
Ne bántsod, a nyelv is érez!
Nem tudok véle trillázni,
(nem jó a bor ha édes).
Én nem tudok kirakatért

boltolni, adni-venni,
 szatócsinas ruhába bújva
 suttogva alkudozni,
 élő szótagot megölni,
 ha hosszabb lefaragni,
 s beletoldani, ha nyúlfark
 egy szótagot, egy hangot,
 bár enyelegni tudnék véle,
 annyira hű, s úgy szeretem.
 Nyelvem kötésében a szó
 nyílhegy, dárda, parittyakő,
 és anyakéz is, simogató,
 megdorgál, megfog és befog,
 nem iga, engem támogat.
 Édes börtönöm, nem bilincs,
 kulcsa van, de zárva nincs.
 Ha csonka lenne, mint a hon,
 megérteném, hogy meg kell szülni,
 de ép és szép, és birtokol,
 nem szítal szét, mint Trianon.
 A nyelv nem pitykés, kinőtt cucc,
 mit átszabhat a labancízlés,
 olyan, mint égen a Nap,
 Keleten kel minden nap.

(Magyarba tetovált tájban)

Esztendő derekán, a nyáron, nagy tüzet gyújtottunk (volna) Budapesttől
 távol, mennyország s pokol között félúton, a Gyergyói havasokban,
 futóban, munka közé beszorítva, a Pisti, a Laci, a Tibor, és a Gábor, és
 persze, a feleségek, és én meg a párom, de hideg permet hullott az éjjel, és
 délben is dühöngött kéjjel a zápor.

Hogy legyen, hogy flekken süljön a rácson? Futtassunk lángból ropogó,
 szikrázó, pattogó, surrogó, sercegő, sistergő, villámba öltöző tűzsárkányt a
 fára, és csináljunk tűzhelyet alája? (Perzselő hó bújhatna meg a hamu alatt
 a parázsban, s ráhordhatnánk még némi fát is, láng-látványnak s persze
 parázssá égni).

Mondom is: segítség kéne, barátaim, hordjatok szénnek való tavalyi
 csapat*, nem baj, ha vizes a kérge, és tűzgyújtósnak gezderjét** s hajlát***,
 legyen, amit tűzre dobni.

De nem lobbant lángra a tűz.

A nyelv kötőszövetén molyrágta lyukak szakították széjjel az ősi hálót, az értelmes, édes nyelváramlatot, tiszta vizet kínáló kutak mélykék szomját, égszínkék légi úton alig több mint 1 plusz 1 óra távolságban, Budapesttől egy keletre fekvő, székely-magyarba tetovált tájban.

*száraz fenyőgally

**száraz, tűzgyújtásra alkalmas vékony, száraz fenyőágacskák

***nyers zöld fenyőgally

(Persze nagy a világ)

Öcsi Quebecben egy informatikai cégnél
dolgozna, nem hagyják az idegei. Kibírhatatlan
a hosszú havazás, a hosszú éjszaka, a hosszú
hallgatás, s a pszichológus is jól keres.
Laci Budapesten egy banki osztályt vezet,
pénzét Párizsban költi el.
Pötyi egy Névtelen Városban madamme,
megadja, ami a testnek kijár,
házat bérel, autót lízingel, lefényképezi és hazaküldi.
Géza Stockholmban doktorál, munkája jó pénzt csinál.
Ma vagy post mortem diadal a dilemma.
Asztalos Montrealban Karcsi, az ex börtönőr.
A nyolcvanas években disszidált.
Megöregedett, mióta mindenki kibabrált vele.
Pityu bácsi a lutriban reménykedik,
hazajönne szívesen, ha összejön,
amint látható, rogygan a porc lábaiban.
Zsolt filmet forgat Los Angelesben, engedik,
szabadság van, ha pénzéből telik.
Gyuri neveit cserélgeti Bécsben, ügynökként
házal s szagolja a holt császár lábszagát.
Eltűnt a százhatvan IQ-s Tibi a nagy pápai utcán,
persze ez majdnem mindig így volt,
amikor nagy volt a mellszélesség s kicsi a világ.
Sándor Tibetbe ment, János Göttingába,
jaj az Istenért fel ne sorold, Vespucci után hányan...
a fiam is.
Történelmét írja egy kis nép, ahol lehet.
Pakol, megy-jön, marad, közben átépítik,

átfestik szülei házát,
 miközben köteles megtanulni a főnök tájnyelvét,
 vallásos énekeit, ünnepeit,
 étkezési szokásait, pezsgőnyelését,
 hogy mikor kell nyelni, lenyelni a békát.

(Agresszióban)

Búcsú Lászlóffy Csabától

„Lassan elszivárgok” írtad még a múltkor,
 mint a gyenge csermely, mely medrét keresi,
 víz a sóhajkompon, hidak alá búvó,
 aki bárhogy mélyül, örökké kevesli.
 Ahogy elszivárog a forrástól kezdve
 s férfiberré lesz, sziklák testén törve,
 medret váj magának, (ez lesz a börtöne),
 bárka dagad rajta, magány marad benne.
 S amíg Jób a parton (ő is egymagában)
 elüldögélt ott, a víz folyását lesve,
 sodrásában fájt az idő fürge teste.
 Tebenned elégett Nagy Idő múlása:
 „víz vagyunk”, azt írtad, időnk sodrásában,
 medrünket mélyítve lecsorgunk, tengerbe.

(Úton vagy, hallod-e, mester?)

A magasvasúton kattog a vonat, zajt csap, a hosszú mondat elé begurul,
 látod-e még?

Ráülhetsz, odaállhatsz, de „bárhová állsz, beleveszel”, ahogy fogy a
 levegőből az oxigén.

Megírtad kétezer hatban, a szobádból hallgatva a várost.

Ahogy belelát a tálba az asztalon a légy s lábszagot szimatol élvezettel a
 szőnyeg,

a szavakból hosszú (hosszú?) mondatok szerelkeznek össze, mintha
 egymásba szeretve szeretkeznének. Élvezet! Lehet-e élvezni a múltó időt?
 Csak egyes-egyedül ezt lehet!

A magasvasúton gyorsul a vonat, mint az idő folyása időd derekától, és a
 szavaknak egyre mélyebb lesz a tartalma, takarékoskodnak a levegővel, a

gyorsulás eltéríti a tüdőlebenyek
járat-repedéseitől.

Az alveolusok szédülve zárnak össze.

A forma törpék kertjébe menekül, pettyes légyölő galócák szabályos
foltjaiba, Jancsi kalapjának zöldjébe, Juliska piros kendőjébe, sétáló
csibészek cifrázó füttyébe, Csipkerózsika méregtövisébe s más női
személyek szende szédítéseibe.

Közben elbóbiskolsz magad is, kattogva halad a magasvasúton a vonat.

Jön-e ébredés, az elsürgött percek feltámadása?

Az évek percekké zsugorodva dörgölőznek hozzád a múlt-jövő valamelyik
dimenziójában. Beengeded-e tüdőd áramába a jövőt, a nagy égésbe a
reményt, a remény kondulásába a szerelmet, a szerelem bódulatába a
betűvetést, hogy a szavakból hosszú mondatok szerelkezzenek össze.

Csended versenyre kelni készül a magasvonat zakatolásával.

Úton vagy, hallod-e?

2015. április 19.

(Szürke koccanás)

„A szürkét kihagyom a társalkodásból,
mert hamis a fénye.”

Kedei Zoltán

Barátom — kondul a szóharang,
nem szürke, színe esedékes,
nem mint a haragé, az szürke s érdes,
nem érdem s nem is érdemlem.
Undok szín a szürke, mert „hamis a fénye”,
s tényleg, mocskos a harag keveredése.
(Most Kedeit idéztem. Mindig közelebb
áll a barát érvelése:
ne öltösz szürke szmokingot ingedre).
Összekoccanhatnak a vásznon a színek,
papíron a betűkből font rímek,
morzsák közt a hírek,
a harag s a mámor, a felhő s a zápor,
s mind kiterül, mint kiderül, élénk.
Hozzánk szólnak a betűk, megalkotnak.
Ellenük vétünk, ha semmit nem teszünk.
Beülni készítenek egy rövid kávéra

a kávéházba, jó társalkodásra.
 Az lenne jó, hogy ott legyen egy jó
 társaság, emberi lények s szóharangom,
 s hogy legyen elég időm arra,
 hogy kávéim elfogyasszam.
 Haragod tárgya az, amit leírtam,
 nem konkrétan ez vagy az, úgy általában,
 ami kipattan, ami bennem fakad,
 kabáttalan, mint az eliramló óra.

(Vásárhelyi képeslap)

Hódolat Bodor Péternek

Ahogy elnézem, szellős itt még a tér,
 a fák fátyolos, csenevész, vézna sorban
 sorakoznak az utak szegélyén, ifjan
 s szomjan, pedig a földben volna táp elég.
 Ahogy elnézem, az íves gömbkupola
 áll még, mint dőlt keresztől díszes korona,
 alatta a kútnak tiszta vize zenél,
 s körös-körül csendünk szomorúsága ég.
 Ahogy elnézem, a háttérben még ott van
 a barokk kor ezüstözött tornya, s hosszan
 elnyúlva, amint a főtér, s meghajolva,
 áll még a templom négyablakos hajója.
 Elnézném még, de távol, hol összezár
 a park s elkezd nőni az elfolyó hiány,
 fölszállni készül egy overalos angyal,
 hogy ezt a régi képet szárnyával eltakarja.

(Mint a jelző)

Mint a jelző a mives versben,
 olyan a székely honszerelme,
 s vesződik minden tizedik évben,
 mikor számba veszik a népet:
 hogyan vallja be önmagát?
 hazátlanságban a hazát?
 önmagát hová betűzze

más népek között elvegyülve?
Divatja múlt mind a kettőnek:
székely ének s versben a jelzőnek,
nincs helyük az állami tervben,
s a temetetlen posztmodernben.
Ha szereted (s ez ősi ösztön)
az egyiket vagy a másikat,
megzavarja az érvelést,
megzavarja a logikát!
S mert nincs idő (erre sem futja),
hogyan odatedd a szívedet,
elfogadod, hogy székely jelző
a csigaházban született.

(Akár egy nagyváros)

Az én kertemben, a Nagyhagymás tövében,
gyöngyöket fércel a hajnal a füvekre.
Az én kertemben, itt a havason,
virágját festi az ibolya kékre,
lilára, sárgára, encián-sötétre,
törpe, kövér kosbor nyújtózkodik lilán,
halvány ezüstszínben, mélytengeri kékben,
fenyők karéjában, a fűzőld heverőn,
a nap aranyában, hol madár csicsereg,
serény szöcske szökken, simogató szél fú.
Mintha nem is volna a huszonegyedik
század, s az elfolyó idő nem lüktetne
mindenben, ami él, s itt is körülöttem.
És mintha Áprily csak sétálna itten,
parajdi magányban, a világ szemetét
rakosgatva ki s be, gondjával s módjával,
a ritka szerelem nagy titkai közé,
távol az enyedi hulló vakolattól.
A kertemben is van többség s kisebbségi,
őshonos s olyan is, mit telepítettem.
Szétterpeszkedik az okker pipevirág,
s ereszünk alatt a színompás mályva,
elhullatja ernyős magvait a pitypang,
sort áll a szegletben, dárdáját kirántva
a szürke vadkapor, egymásba fogódzva

szöszmötöl itt-ott sok égszínű szoknyás
 szerény nefelejcs, s a délceg margaréta,
 tróndísze, fehérén, büszke egyenesen.
 Annyira emberi minden a kertemben.

Olyan a kertem a havasok ölében,
 akár egy nagyváros légi kikötője,
 ahova napestig oly sokan érkeznek,
 turbános férfiak, szakállas emberek
 fekete kipában,
 férfiak szívükben
 vitézkötésekkel, elfelejtett opinkák
 csoszogásaival, khimárban, szmokingban,
 pólóban, ingujjban,
 szálegyedül-magányukban s asszonyaikkal,
 gyűlölködő szívvel, szerető mosollyal,
 megnyugvást kereső üldözöttségükkel.
 Érckályha köpenyben jó száraz fenyőfa
 pattog a májusi reggel hűvösében.
 Ránk fér (bizony mondom) ölelésnyi meleg
 ebben a szépségét elrejtő világban,
 ebben a rejtekezésre bírt világban.

A szerzőről

Albert-Lőrincz Márton, egyetemi docens, költő, a Hargita megyei Karcfalván született, 1951. december 10-én. Tízennyolc éves, amikor szüleivel együtt áttelepedett Gyergyószentmiklósról. Itt érettségizett. 1977-től Marosvásárhelyen él. A kolozsvári BBTE-en szerzett bölcsészdiplomát, majd ugyanitt doktori fokozatot. A marosvásárhelyi Sapientia EMTE oktatója. Egy verskötete jelent meg (*Mondom magamnak*, Pro Print Kiadó, 1997), több hazai és magyarországi folyóirat vagy hetilap közölte/közli verseit: a bukaresti *Ifjúmunkás* Lázár László (Lazics)-szerkesztette *Ifi Fórum*, a Népiújság *Múzsza* melléklete, a RMSZ *Szabad Szombat* irodalmi oldala, a kolozsvári Szabadság *Tetőn* melléklete, a *Várad*, az *Irodalmi Jelen*, az *Erdélyi Toll*, *A Vers*, a *Magyar Napló*, az *Agria*, a *Liget*, a *Kis Lant*, a *Napút* című kiadványok, folyóiratok. Online irodalmi lapokban (pl. *Kalácska*, *Kafé Főnix*, *Súrlott grádics*) és irodalmi antológiákban (a gyergyószentmiklósi *Találkozások III*, *Találkozások IV*, a hódmezővásárhelyi *Őszikék 21*, a szolnoki *Ferike 2012*, *2013*) is szerepel. Új e-könyve: *Önszorgalmi jegyzőkönyv. Szabad ritmusú versek*, Magyar Elektronikus Könyvtár, 2016 (<http://mek.oszk.hu/15400/15425/15425.pdf>). Szakmai tevékenységét négy könyv, egy szerkesztett kötet és több tucat cikk, tanulmány jelzi.